

การนำเทคโนโลยีไปใช้ของชาวนาที่ผ่านการอบรมโครงการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสาน
Technology Adoption for Farmers after Integrated Rice-Pest-Control Training

ถาวรย์ นียมวิทย์
สมร อ็อกเวชะ

ประวิทย์ เคียงผล
สงบ ปิ่นเม็ง

ฝ่ายวิเคราะห์ทางสถิติ

กองแผนงานและวิชาการ

บทคัดย่อ

เป็นการประเมินผลการดำเนินโครงการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานที่ ตำบล ระแหง อำเภอ ลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี เป็นโครงการร่วมกันระหว่างกรมวิชาการเกษตร ร่วมกับกรมส่งเสริมการเกษตร ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีเกี่ยวกับศัตรูข้าวและการป้องกันกำจัด แก่ชาวนาดำเนินงานระหว่างปี พ.ศ. 2528-2530 วัตถุประสงค์ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เพื่อต้องการทราบว่าภายหลังจากที่ชาวนาได้รับการอบรมไปแล้วได้นำเทคโนโลยี เกี่ยวกับการป้องกันกำจัดไปใช้มากน้อยเพียงใด ในการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างชาวนา 2 กลุ่ม ที่มี สภาพ การทำนาเหมือนกัน คือ กลุ่มชาวนาที่อยู่ในโครงการฯ และกลุ่มชาวนาที่อยู่นอกโครงการมีจำนวน 17 ครัวเรือนเท่ากัน ผลการศึกษาพบว่าภายหลังจากที่ชาวนาเข้าโครงการฯ แล้วมีความรู้เกี่ยวกับชนิดของโรค แมลง และ ศัตรูธรรมชาติของศัตรูข้าวเพิ่มขึ้นร้อยละ 94 88 และ 63 ตามลำดับ ส่วนชนิดของวัชพืชรู้จักเพิ่มขึ้นร้อยละ 25 เพราะชาวนาส่วนใหญ่รู้จักดีอยู่แล้ว ด้านการใช้สารกำจัด ชาวนารู้จักใช้สารกำจัด ตรงกับชนิดของโรค แมลง และ วัชพืช เพิ่มขึ้นร้อยละ 81 75 และ 63 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังรู้จักใช้สารป้องกันกำจัดโรคและแมลง เมื่อคิดว่ามี ความเสียหายเพิ่มขึ้น ร้อยละ 88 เท่ากัน ในด้านการสำรวจแมลง ชาวนาทุกครัวเรือนได้ปฏิบัติตามคำแนะนำของ นักวิชาการรู้จักวางเหยื่อกำจัดหนู ในระยะเวลาที่ถูกต้องเพิ่มขึ้นร้อยละ 56 สำหรับการฉีดพ่นยา ชาวนาใช้ถูกต้อง ร้อยละ 88 และจากการศึกษาถึงกำไรสุทธิต่อไร่ของการทำนาใน 4 ฤดูปลูก ระหว่างที่โครงการกำลังดำเนินการ พบว่าฤดูนาปี 2528 ฤดูนาปรัง 2528/29 และฤดูนาปี 2529 นาในโครงการได้กำไรสุทธิต่อไร่ สูงกว่าชาวนานอก โครงการยกเว้นฤดูนาปรัง 2529/30 ที่นานอกโครงการได้กำไรสุทธิต่อไร่สูงกว่า เพราะมีปริมาณอัตราการใช้ปุ๋ยต่อ ไร่สูงกว่า นอกจากนี้ยังมีข้อสังเกตว่าทั้ง 4 ฤดูปลูกนี้ นาในโครงการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูข้าวแต่ละชนิดมี ปริมาณ มากกว่านานอกโครงการ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะศัตรูข้าวของนาในโครงการมีการระบาดรุนแรง มากกว่า ทั้งที่ชาวนาทั้ง 2 กลุ่มนี้มีจำนวนครัวเรือนที่มีโรค แมลง และวัชพืชพอ ๆ กัน แต่เมื่อ เปรียบเทียบกำไร สุทธิต่อไร่แล้วพบว่า นาในโครงการได้กำไรสุทธิต่อไร่มากกว่านานอกโครงการ สำหรับฤดูนาปี 2530 ปีสุดท้ายของ

โครงการ ไม่ได้มีการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มชาวนา เพราะนานอกโครงการมีการทำนาล่าช้ากว่าเนื่องจากขาดน้ำ จึงไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบได้ แต่จากการวัดแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของชาวนา เฉพาะนาในโครงการก็พบว่า ในปีสุดท้ายนี้กับฤดูนาปี 2528 และฤดูนาปี 2529 เพิ่มขึ้นตามลำดับ ส่วนในฤดูนา ปัง 2520/30 ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ลดลงจากฤดูนาปัง 2528/29 เนื่องมาจากมีการใช้ปุ๋ยต่อไร่ลดลงจากข้อมูลที่ได้ นี้ชี้ให้เห็นว่าการใช้สารป้องกันกำจัดอย่างมีประสิทธิภาพก็มีส่วนทำให้ได้ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่เพิ่มขึ้น โดยไม่ได้ขึ้นอยู่กับการใช้ปุ๋ยเพิ่มขึ้นเพียงอย่างเดียว

กรมวิชาการเกษตร